

Predrag Zarevski

ANALIZA OPSEGA RJEČNIKA ENGLSKOG JEZIKA KOJIM RASPOLAŽU SREDNJOŠKOLCI

UDK 371.3:802.0-3

Jedno od niza pitanja koje, vjerojatno, postavlja mnogi nastavnik stranog jezika jest pitanje koliki je opseg rječnika stranog jezika učenika određenog razreda. Drugo pitanje koje također može postaviti nastavnik stranog jezika jest pitanje koliko ocjenu iz predmeta stranog jezika determinira, opseg i kvaliteta učenikova rječnika stranih riječi. To su ujedno osnovni problemi ovog rada. S obzirom na veličinu uzorka i ograničenost populacije iz koje je uzet uzorak, ovaj je rad samo predistraživanje, čiji je cilj bio provjeravanje metode prikupljanja i obrade podataka o opsegu i kvaliteti rječnika stranog jezika srednjoškolaca te dobivanje orijentacionih deskriptivnih statistika.

Metoda

Uzorak ispitanika formiran je kao dvoetafni slučajni uzorak. U prvoj etapi izvlačenja populaciju su činili centri pripremnog stupnja srednjeg školovanja, a odabran je Centar iz Marije Bistrice. U drugoj su etapi, posve slučajno, odabrana četiri prva razreda, kojima su u daljnjem tekstu dane oznake A, B, C i D, iz populacije svih prvih razreda tog centra u kojima se održava nastava engleskog jezika. Ispitivanjem je obuhvaćeno 99 učenika koji su toga dana bili na nastavi.

Od učenika se zahtijevalo da u toku jednoga školskog sata na list papira napišu što više engleskih riječi i njihova značenja. Iskorištena je, dakle, metoda »slobodnog dosjećanja« bez ograničenja. Važno je opažanje da je većina učenika u 30-ak minuta uglavnom iscrpila svoj rječnik lako dostupnih riječi pohranjenih u tzv. trajnoj memoriji, a malo je učenika već za desetak minuta iscrpilo svoj rječnik. Dio učenika pisao je do kraja sata, a da je bilo još vremena, bili bi pisali još.

Za metodu obrade rezultata bitni su ovi momenti:

a) Čitko napisane engleske riječi i njihovi prijevodi podijeljeni su u četiri kategorije: točno napisana i točno prevedena engleska riječ; netočno napisana (ali jasno prepoznatljiva engleska riječ, npr. »schol« umjesto »school«), ali »točno« prevedena; točno napisana engleska riječ, ali pogrešno prevedena; netočno napisana (ili nepostojeća) engleska riječ i pogrešno prevedena.

b) Izračunate su aritmetičke sredine (M) i standardne devijacije (SD) za frekvencije svake od navedene četiri kategorije riječi.

c) Za svakog učenika u pojedinom razredu određene su z-vrijednosti (Guilford, 1965) za zbroj prvih dviju kategorija riječi (dobro prevedene engleske riječi, bez obzira na to jesu li dobro ili pogrešno napisane) na osnovi

normalne distribucije. Zatim su i ocjene iz engleskog jezika u razredu reskalirane na z-vrijednosti, da bi se izračunala Pearsonova produkt-moment korelacija između školske ocjene i zbroja dobro prevedenih engleskih riječi.

Rezultati i diskusija

U tablici 1. dani su deskriptivni statistici za četiri kategorije riječi u četiri ispitana razreda.

Tablica 1. Aritmetičke sredine i standardne devijacije za četiri kategorije engleskih riječi po razredima

Razred	Točno engl., točno prev.		Netočno engl., točno prev.		Točno engl., netočno prev.		Netočno engl., netočno prev.	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
A	118	42	15	10	9	4	7	5
B	114	56	28	13	4	3	3	4
C	89	64	26	13	2	2	1	1
D	86	56	24	12	3	3	2	2

Kao što vidimo iz tablice 1, raspon aritmetičkih sredina točno napisanih i točno prevedenih riječi jest od 86 do 118. Taj je raspon za pogrešno napisane, ali dobro prevedene riječi od 15 do 28. Zbrojimo li te dvije kategorije, dobivamo broj engleskih riječi kojima prosječni učenik zna prijevod. Na osnovi tog zbroja možemo zaključiti da prosječni učenik prvog razreda pripremnog stupnja srednjeg obrazovanja u manjem mjestu SR Hrvatske poznaje 125 lako dostupnih engleskih riječi i zna njihov prijevod. Raspon aritmetičkih sredina zbroja prvih dviju kategorija (točni prijevodi) za četiri ispitana razreda iznosi od 110 do 142 riječi.

Iz tablice 1. uočavamo, na osnovi izrazito velikih standardnih devijacija aritmetičkih sredina, da se učenici u pojedinim razredima drastično razlikuju u pogledu poznavanja broja engleskih riječi. To potvrđuju i ukupni rasponi za prvu kategoriju riječi (točno napisano — točno prevedeno) po razredima: 45-199, 59-241, 2-198, 4-220.

Osim toga uočavamo da su razredi A i B znatno bolji po opsegu engleskih riječi od razreda C i D, što se podudara s izjavom nastavnika o znanju engleskog jezika u tim razredima.

Iz tablice 1. uočavamo i to da su aritmetičke sredine frekvencija u ostale dvije kategorije riječi (netočni prijevodi) zanemarivo malene, što pokazuje da se učenici rijetko odlučuju napisati englesku riječ kad nisu sigurni u prijevod.

Letimična kvalitativna analiza riječi pokazuje da su se učenici najbrže i najlakše dosjetili ličnih zamjenica, imenica što se odnose na rodbinske odnose, nekih engleskih riječi koje se javljaju i u našem jeziku, te klaster-riječi iz lekcije engleskog jezika koju su posljednju ili pretposljednju obradili na nastavi.

Korelacijska analiza opsega rječnika i ocjena iz engleskog jezika (računski postupak opisan je u metodološkom dijelu rada) pokazuje da su za četiri razreda ti koeficijenti korelacije 0,64, 0,79, 0,90 i 0,89. Prosječna korelacija (određena kao kvadratni korijen iz prosjeka zbroja kvadriranih korelacija) iznosi 0,81. To pokazuje da je u prosjeku čak 66% varijance ocjene iz engleskog jezika determinirano opsegom riječnika. Uzmemo li u obzir da pouzdanost ocjene iz stranog jezika obično iznosi između 0,8 i 0,9, možemo zaključiti da opseg rječnika gotovo potpuno determinira valjanu varijancu ocjene stranog jezika.

Na kraju, umjesto zaključka možemo konstatirati da se metoda »slobodnog dosjećanja«, koja se često primjenjuje u istraživanjima pamćenja, pokazala primjenljivom i u ovakvoj vrsti istraživanja. Nadalje, učenik prvog razreda pripremnog stupnja srednjeg obrazovanja u manjem mjestu SR Hrvatske poznaje barem 125 lako dostupnih engleskih riječi kojima značenje. Broj riječi koje prosječni učenik trajno pamti, ali nisu lako dostupne dosjećanju, već se mogu samo prepoznati, sigurno je mnogo veći, a može se ispitati metodama prepoznavanja.

Broj poznatih riječi ujedno sam determinira gotovo ukupnu količinu pouzdane varijance školske ocjene iz stranog jezika.

Detaljnije kvalitativne analize opsega rječnika trebale bi da pokažu koje riječi poznaje većina učenika. Usporedba s Thorndike-Lorgeovim (1944) tablicama frekvencije riječi engleskog jezika mogla bi pokazati koliko se podudaraju riječi koje poznaju naši učenici s najfrekventnijim engleskim riječima. Ako ta podudarnost nije velika, trebalo bi revidirati nastavu engleskog jezika, tako da učenici usvoje one riječi koje su u engleskom jeziku najfrekventnije pa stoga i najpotrebnije.

LITERATURA

- J. P., Guilford, *Fundamental statistics in psychology and education*, McGraw-Hill, New York, 1965.
E. L. Thorndike — I., Lorge, *The teacher's word book of 30000 words*, Teachers College Press, New York, 1944.

THE ANALYSIS OF THE ENGLISH VOCABULARY OF HIGHSCHOOL STUDENTS

Summary

By using the method of free recall for a duration of 45 minutes it was established that 15-year old pupils had an average vocabulary of about 125 easily accessible and correctly translated words.

The vocabulary itself accounts for almost the entire quantity of valid variance of schoolmarks in English.

It is suggested that a comparison be drawn between the most frequent English words used by our pupils and Thorndike-Lorge English word frequency table, in order to find out whether our pupils can master the most useful English words during their English language classes.